

صفات العاشقين

(اثر مولانا هلالی جغتایی استرآیادی)

گلستان شعر و ادب فارسی

(۴۲)

مؤلف

عباس جغتایی

انتشارات فرهنگ دانشجو

عنوان و پدیدآور: صفات العاشقین (هلالی جغتایی) به کوشش عباس یزدی
 مشخصات نشر: تهران: فرهنگ دانشجو، ۱۳۹۳
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۴۷۹-۷۲-۰
 فروست: گلستان شعر و ادب فارسی (۴۲)
 شناسه افزوده: یزدی، عباس، ۱۳۳۰، گردآورنده
 موضوع: شعر فارسی - قرن ۱۰ ق.
 رده‌بندی دپویی: ۸۱/۴
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۱۲۹۰۰

انتشارات فرهنگ دانشجو

عنوان: صفات العاشقین
 بکوشش: عباس یزدی
 ویراستار: فرشید یزدی
 ناشر: فرهنگ دانشجو
 طرح جلد: فرشاد
 چاپ: سپهر
 نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۶۸۰۰ تومان

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

مرکز پخش: انتشارات فرهنگ دانشجو: خیابان انقلاب - خیابان بهار - برج بهار

طبقه پنجم - واحد ۵۹۹

تلفن: ۰۹۱۲۳۱۳۷۵۹۵ - ۵ - ۷۷۶۱۶۹۵۴ - ۷۶۱۶۳۵۱

فکس: ۷۷۶۱۶۴۸۲

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۴۷۹-۷۲-۰

ISBN 978-964-8479-72-0

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
۲	تقدیم به:
۵	فهرست مطالب
۷	پیشگفتار
۹	زندگی و هلالی جُعتایی
۱۵	صفای العالَمین
۱۵	در توجیه خداوند بزرگ
۱۷	فلک را قبل از جای تعبیه‌ی مناجات نکردن
۱۸	نعت حضرت محمد ﷺ
۱۹	معراج پیامبر ﷺ
۲۱	در طلب رحمت از پیامبر ﷺ
۲۲	تعریف سخن و سبب نظم کلام
۲۳	باب اول: در عشق
۲۴	حکایت عاشق سرمست و جدایی از سیاست
۲۵	باب دوم: در صدق و در ظاهر و باطن یک رزق بودن
۲۵	حکایت معشوقان، عاشق صادق و مدعیان کاذب
۲۷	باب سوم: در وفا
۲۷	حکایت عاشق وفادار
۲۹	باب چهارم: در خوش خُلُقی
۳۰	حکایت دو صاحب جمال
۳۰	باب پنجم: در سخاوت
۳۱	حکایت خواجه و غلام صاحب جمال
۳۳	باب ششم: در شجاعت
۳۴	حکایت جوان
۳۵	باب هفتم: در همت
۳۶	حکایت شیرین و فرهاد
۳۷	باب هشتم: در احسان

۳۸		حکایت مجنون
۴۰		باب نهم: تواضع
۴۰		در تواضع و فروتنی
۴۱		باب دهم: در ادب
۴۲		حکایت سلطان محمود و ایاز
۴۴		باب یازدهم: پرهیز از ناشایستگی ها
۴۵		حکایت عاشقی که مطلوب خود را از رهگذر حیا یافت
۴۶		باب دوازدهم: صبر که کلید گنج است
۴۷		پیر و سکیایی
۴۹		باب سیزدهم: در شکرگزاری نعمت
۴۹		محدث فرات و دولت وصال
۵۱		باب چهاردهم: در توکل بر کرم رزاق
۵۱		حکایت عاشقی که توفیق به وصال رسید
۵۲		باب پانزدهم: در فقر
۵۳		حکایت عاشق قناعت کار طایفه
۵۶		باب شانزدهم: در فواید کم خوری
۵۶		حکایت عاشقان
۵۷		باب هفدهم: کم گویی که سبب نجات است
۵۸		حکایت دو عاشق کم گوی و پر گوی
۶۰		باب هیجدهم: کم خوابی
۶۱		حکایت ماه شبگرد
۶۲		باب نوزدهم: در عزلت یا گوشه نشینی
۶۲		حکایت عاشق عزلت گزین
۶۵		باب بیستم: در توحید خداوند یگانه
۶۵		داستان زلیخا
۶۶		ترک دنیای بی بقا و بی وفا
۶۸		مناجات
۶۹		در خاتمه ی کتاب
۷۱		فهرست انتشارات فرهنگ دانشجو

پیشگفتار

خداوند ادبی از غیب بگشایی جمال شاهد لاریب بنمای
به خمد خویش گویا کن زبانه بر از شهید شهادت کن دهانم

آثار ادبی ایران، باز تاب اندیشه‌ها، باورها، هنرمندی‌ها و عظمت روحی و معنوی ملت بزرگ ایران است که از دیرباز تاکنون حوادث پر فراز و نشیب بسیاری را پشت سر گذاشته و امروز است ما رسیده‌است. غنای این آثار، نشان دهنده‌ی تجربه‌ها، ژرف‌اندیشی‌ها و تلاش و کوشش در راه گنجینه‌ی ادب و فرهنگ ایران و عظمت روح بلند و حقیقت جوی آنان است. هر برگ ادب، فرهنگ ایران زمین، جلوه‌گاه نمایش آثار منظوم و منثور شاعران مشهوری چون فردوسی، نظامی، سعدی، حافظ، خواجه‌ی کرمانی، سلمان ساوجی، ناصر خسرو، خیام، سنایی، شیخ بهار، مولانا، جامی، صائب تبریزی، فیض کاشانی، وحشی بافقی، پروین، ایرج میرزا، الهی قمشه‌ای، شهریار و نویسندگانی چون ایوعلی سینا، ابوریحان بیرونی، علی‌القاسم آمدانی، ابوالفضل بیهقی، غزالی، قائم مقام قزاقانی، دهخدا، معین و دیگران است که با برپاورداری از فرهنگ اسلامی و ذوق و کوشش فراوان خویش، آثار ماندگاری خلق کرده و سرمایه‌های گرانبهائی را به یادگار گذاشته‌اند که جاذبه و شیرینی این آثار هر صاحب‌ذوقی را مست و مسحور می‌کند و این شعر دلنشین مولانا را در گوش جان زمزمه می‌کند که:

آب دریا را اگر نتوان کشید هم بر صدر شنگی باید چشید

مطالعه‌ی دقیق و عمیق این آثار، نه تنها جان را طراوت و شادابی می‌بخشد، بلکه روح را به پرواز در می‌آورد و ذهن انسان را خلاق و شکوفامی‌سازد. زیرا هر بیت از این اشعار که الهام گرفته از کتاب وحی و بیانات اهل عصمت و طهارت علیهم‌السلام می‌باشد، الهامی است برای امید و زندگی و گامی بسوی عشق. عشقی که بنیان هستی و آفرینش انسان بر آن نهاده شده است و به قول حضرت مولانا:

هرچه گویم عشق را شرح و بیان چون به عشق آیم، خجل باشم از آن
شرح عشق را از من بگویم بر دوام صد قیامت بگذرد و آن ناتمام

خواجه حافظ چه شیرین سروده است:

در ازل پرتو حسنت ز تجلی دم زد عشق پیدا شد و آتش به همه عالم زد
جلوه‌ای کرد ز خت، دید ملک تاب نداشت عین آتش شد ازین غیرت و بر آدم زد

خیام زندگی خالی از عشق را حتی برای یک روز هم ضایع می‌داند:

افسوس بر آن دل که در آن سوزی نیست سودا زده‌ی بهر دل افروزی نیست
بی که تو بی‌عشق به سر خواهی بُرد ضایع‌تر از آن روز تو را روزی نیست

حکیم نظامی معتقد است که انسان بدون عشق افسرده و بی‌جان است:

کسی که بی‌عشق باشد، فسرده است گرش صد جان بود، بی‌عشق مرده است
نروید بخس بی‌دانه‌ی عشق کس ایمن نیست جز در خانه‌ی عشق

سوز عشق خوشتر در جهان نیست
کسی که او گل نخندید، ابر نگریست

و اما هاتف اصفهانی چه خوش گفته است:

چشم دل باز کن که جان بیند آن چه نا دیدنی است، آن بیند
گر به اقلیم عشق روی آری همه آفاق گلستان بیند

و سرانجام توصیف عشق را در صفحه‌ی ۲۳ «عشق» همین کتاب از مولا نا هلالی بخوانید.

اکنون خدای بزرگ را شاکرم که این توفیق را به من داد تا شعری از دریای بیکران آثار این بزرگان را در اختیار علاقه‌مندان شعر و ادب فارسی قرار دهم و امیدوارم می‌کنم که:

این مجموعه را هر کس که خواند کند بر من دعای خیر بخواهد
در اصلاح خطای من بکوشد و گسرنه دامن عفو بپوشد

خرداد ۱۳۹۳ - عباس یزدی